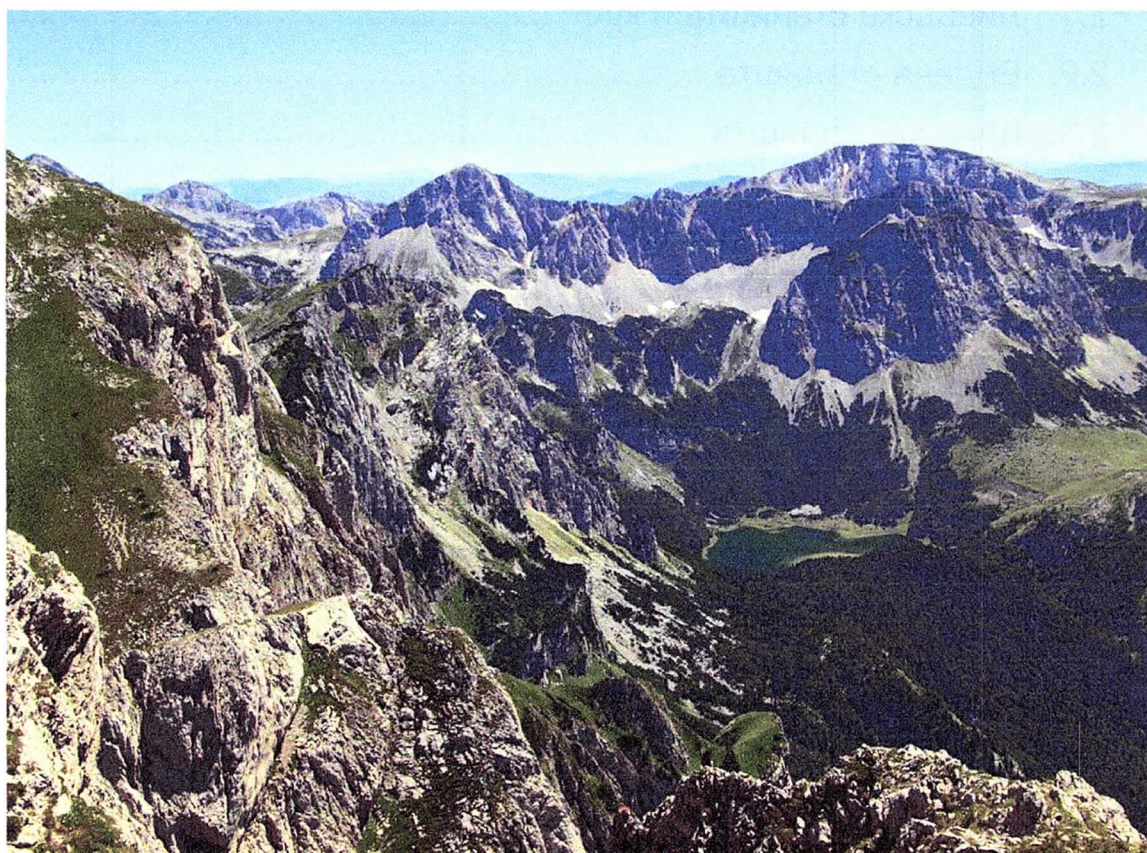

Примљено: 27.02.2026.

Орг. јединица	Клас. знак	Редни број	Прилога	Вриједност
03		21		

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА ПАРКОМ ПРИРОДЕ „ПИВА“ ЗА 2025. ГОДИНУ

Плужине, фебруар 2026. године

САДРЖАЈ

Основ за доношење	1
1. Развој капацитета управљача	2
1.1. Нормативни оквир	2
1.2. Јачање људских и институционалних оквира	3
1.3. Јачање финансијских капацитета	5
2. Заштита природне и културне баштине	6
2.1. Ливадска станишта и крш	7
2.2. Водена станишта	8
2.3. Шумска станишта	8
2.4. Геонаслеђе	11
2.5. Културно наслеђе	11
3. Туризам и подршка локалној заједници	13
3.1. Управљање туризмом	13
3.2. Унапријеђење опште и туристичке инфраструктуре	15
3.3. Туристичка промоција	17
3.4. Сарадња са локалном заједницом	18
Посјете заштићеном подручју у 2025. години	20
Финансијски извјештај	21
Закључак	22

Основ за доношење

Одредбом члана 56, став 1, алинеја 10 Закона о заштити природе („Службени лист ЦГ“, бр. 54/16 и 18/19) прописано је да је управљач заштићеног подручја дужан да доставља годишњи извјештај Министарству, односно надлежном органу локалне управе о реализацији плана управљања заштићеним подручјима и подручјима еколошке мреже односно годишњег програма управљања, спроведеним мјерама, финансијским средствима утрошеним за спровођење мјера.

Одредбом члана 15, став 3 Одлуке о проглашењу регионалног парка "Пива" („Службени лист ЦГ – општински прописи“, бр. 15/15) дефинисано је да је управљач дужан да Извештај о остваривању и реализацији Годишњег програма за претходну годину достави Министарству и Скупштини Општине најкасније до 1. марта текуће године за претходну годину.

Члан 13, став 1, алинеја 8 Статута „Парка природе Пива“ д.о.о. („Службени лист ЦГ – општински прописи“, бр. 15/21) предвиђа да извршни директор предлаже и доставља финансијске извјештаје и извјештаје о реализацији годишњег плана рада Оснивачу.

Планом управљања 2021-2025, који је донесен 2020, уз добијене сагласности СО Плужине и Министарства одрживог развоја и туризма, дефинисане су три тематске области које је неопходно спровести како би се допринијело остваривању општег циља и визије Парка природе „Пива“ и то:

Тема К: Развој капацитета управљача (под-теме: Осигуравање планског и правног оквира, Јачање људских и институционалних капацитета и Јачање финансијских капацитета);

Тема П: Заштита природне и културне баштине (под-теме: Ливадска станишта и крш, Водена станишта, Шумска станишта, Геонаслеђе, Културно наслеђе);

Тема Т: Туризам и подршка локалној заједници (под-теме: Управљање туризмом, Унапређење опште и туристичке инфраструктуре, Туристичка промоција, Сарадња са локалном заједницом).

Извјештај о реализацији плана управљања Парком природе „Пива“ за 2025. годину израђен је у складу са концептом тематских области дефинисаним у Плана управљања 2021-2025.

Поред три дефинисане тематске области, Извјештај садржи и информације о посјети заштићеном подручју и финансијски извјештај за 2025. годину.

1. Развој капацитета управљача

1.1. Нормативни оквир

На основу захтјева Општине Плужине број 02-D-2255/1 од 03.07.2024 године покренут је поступак израде **Студије ревизије за Парк природе „Пива“**. Покретање поступка ревизије граница и режима заштите је због потребе за реконфигурацијом граница и зона заштите које су биле успостављене прије 2015. године.

Студијом ревизије није дошло до измјене врсте и категорије заштићеног природног добра. Основ за иницирање студије ревизије садржан је у „Извјештају о стању електрона кањона ријеке Пиве низводно од бране Мратиње“ гдје су утврђени проблеми у функционисању Управљача заштићеног подручја. Посебан проблем важеће Студије је постојање објекта ХЕ „Пива“ на дијелу кањона ријеке Пиве и магистралног пута Плужине - Шћепан Поље у првој зони Парка природе „Пива“ што није у складу са дозвољеним и забрањеним активностима у I зони заштите сходно члану 31 Закона о заштити природе („Службени лист ЦГ“, бр. 54/16 и 18/19).

Обрађивач Студије ревизије границе, статуса, категорије и режима заштите заштићеног подручја парк природе „Пива“, општина Плужине и с тим у вези Одлуке о проглашењу о границе, статуса, категорије и режима заштите заштићеног подручја парк природе „Пива“ је Агенција за заштиту животне средине.

Након поступка јавне расправе која је проведена у електронској, писаној и усменој форми, Општина Плужине је Нацрт Студије и Одлуке упутила Министарству екологије, одрживог развоја и развоја сјевера на давање сагласности и Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарству културе и медија на давање мишљења. Након прибављене сагласности и мишљења надлежних министарстава, Предлог Студије ревизије и Одлуке о проглашењу биће достављене Скупштини Општине Плужине.

Скупштина Општине Плужине је 2025. донијела Одлуку о именовању **савјетодавног тијела** Доо Парк природе „Пива“.

У 2025. донесен је Закон о измјенама и допунама **Закона о шумама**, који са аспекта управљања и газдовања шумама у заштићеном подручју није донио промјене.

У 2025. није дошло до доношења новог **Закона о заштити природе**.

Започете су активности на изради **Плана управљања Парком природе „Пива“ 2026-2030**. Управљач се определио за укључивање чланова Савјетодавног тијела у процес израде Плана, ослањајући се на њихове знања и вјештине. Неформално је формиран и радни тим за израду Плана сачињен од запослених и чланова Савјетодавног тијела што би требало да резултира документом који је заиста „власништво“ и Управљача и релевантних заинтересованих страна.

У новембру и децембру 2025. су одржане двије **радионице на тему израде Плана**, прва са представницима локлане заједнице, друга са члановима Савјетодавног тијела и представницима ресорног Министарства, Агенције за заштиту животне средине, Управе за газдовање шумама и ловиштима, ЕПЦГ и Спортско-риболовног клуба „Бајо Пивљанин“.

Директорат за заштиту природе Министарства екологије, одрживог развоја и развоја сјевера Црне Горе је у 2025. започео активности на изради **Националне стратегије и акционог плана за биодиверзитет (NBSAP) 2026-2031**, као кључног националног документа за спровођење циљева Глобалног оквира за биодиверзитет (Kunming–Montreal Framework) кроз консултације заинтересованих страна које имају улогу или интерес у области биодиверзитета и одрживог коришћења природних ресурса, а у чему је Парк природе „Пива“ узео учешћа.

У извјештајном периоду је донесен нови **Закон о привредним друштвима**, гдје је сходно члану 630 Закона предвиђено да су привредна друштва који су до почетка примјене овог закона регистровани у ЦРПС дужна да ускладе организацију и пословање са овим законом и изврше регистрацију промјена у ЦРПС, у року од три мјесеца од дана почетка примјене овог закона. С обзиром да је Парк природе „Пива“ регистрован као друштво са ограниченом одговорношћу, то значи да је дужан да ускладити организацију и пословање са новим законом до 31.03.2026. – прије свега извршити измјене у Статуту Друштва у складу са законом.

У 2025. години Друштво је учествовало у раду **Координационог тијела за унапређење управљања заштићеним подручјима**. Основни задатак овог тијела је подстицање сарадње међу управљачима заштићених подручја, размјена информација од значаја за унапређење управљања, као и пружање стручне подршке у припреми и имплементацији активности управљача заштићених подручја Црне Горе.

Једна од пројеката из Стратешког плана развоја општине Плужине за период 2026.-2030. који је донесен 2025. је и **обједињавање постојећих ловишта** под јединствено управљање Парка природе Пива ради интегралне заштите, мониторинга и одрживог управљања природним добрима.

Друштво је у 2025. години извршавало своје обавезе у складу са Законом о заштити природе, Законом о спречавању корупције, Законом о слободном приступу информацијама, Законом о раду, Законом о рачуноводству, Законом о управљању и унутрашњим контролама у јавном сектору, као и другим прописима релевантним за дјелатност Друштва.

1.2. Јачање људских и институционалних оквира

Током 2025. године није донесен нови Акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, а такође **број запослених** на неодређено вријеме је остао непромијењен (8). У 2025. години, Оснивач је именовao извршног директора на мандат од 4 године.

Због потребе за несметаним обављањем дјелатности Друштва и остваривањем пословних циљева, током цијеле године, а посебно у љетњој туристичкој сезони, ангажован је већи број лица на пословима који нијесу предвиђени актом о унутрашњој организацији и систематизацији. Ови послови обухватају: наплату накнада и одржавање амбијенталне хигијене на Трновачком језеру, наплату накнада на Стабанским језерима, Мратињу, Недајном и Пивском језеру, надзор и одржавање објекта Куле Лазара Сочице, одржавање хигијене у Кули Лазара Сочице, наплату накнада, продају сувенира и пружање сервисних информација у Кули Лазара Сочице, одржавање хигијене и припремање хране у Спомен дому у Црквичком Пољу, као и пружање сервисних информација и продају сувенира у инфо центру у Плужинама.

У извјештајном периоду је установљен **наплатни пункт на Пивском језеру** услед екпанзије коришћења заштићеног подручја од стране пружаоца услуга крстарења.

Парк природе „Пива“ д.о.о. и Јавно предузеће за националне паркове Црне Горе су 2025. потписали Споразум о сарадњи са циљем успостављања **заједничког контролно-наплатног пункта** и рампе у мјесту Сушица, Национални парк Дурмитор.

Министарство екологије, одрживог развоја и развоја сјевера је 2025. уз подршку GEF 7 пројекта „Интегрисање биодиверзитета у секторске политике и праксе и јачање кључних тачака биодиверзитета у Црној Гори“ приступило припреми **Правилника о начину обиљежавања заштићених подручја и еколошке мреже**, чему је преходила Анализа метода обиљежавања граница заштићених подручја и подручја еколошке мреже на коју је Парк природе „Пива“ дао коментаре који су усвојени.

У 2025. Парк природе „Пива“ је омогућио обављање **стручне праксе** студентима Металуршко-технолошког факултета.

У Спомен дому у Црквичком Пољу 22.04.2025. обиљежено је **10 година од проглашења Парка природе "Пива"**, а том приликом је одржана и дискусија на тему развоја, изазова и будућих перспектива Парка.

Запослени у Парку су током 2025. учествовали су на више семинара, радионица и конференција у циљу јачања капацитета и унапређења институционалне сарадње:

Догађај	Организатор	Мјесто одржавања	Датум
Састанак стручњака ForestConnect пројекта са управницима заштићених подручја	Carinthia University of Applied Sciences	Аустрија	18.02. – 21.02.
Радионица: Партиципативно управљање у заштићеним подручјима	Парови Динарида	Андријевица	24.04. – 25.04.
Конференција: Језерски туризам - изазови, могућности и одрживи развој	Општина Никшић, пројекат REST	Жабљак	08.04.
Презентација пројектних активности: Јачање одговора на пејзажне пожаре	Друштво младих еколога	Никшић	17.04.
Радионица: Енергетске заједнице грађана	FORS Montenegro	Никшић	30.04.
Регионална радионица о популационо заснованим приступима за праћење и управљање крупним звијерима у контексту климатских промјена	WWF Bulgaria	Бугарска	21.07. – 23.07.
Тренинг: Управљање пожарима на отвореном	Друштво младих еколога	Никшић	04.06.
Студијска посјета примјерима добре праксе енергетских заједница	FORS Montenegro	Хрватска	09.06. – 13.06.

грађана			
Панел дискусија: Заштићена подручја и локалне заједнице: Изазови и могућности сарадње	Парови Динарида	Подгорица	26.06.
Студијска посјета: пројекат ForestConnect	Центар за проучавање птица	Колашин, Плав	29.09. – 03.10.
Обука: Јачање сарадње и разумијевања међу судијама, тужиоцима, инспекцијом, ренџерима и полицијом у спровођењу законодавства о заштити природе	МЕОРРС; GEF 7 пројекат Интегрисање биодиверзитета у секторске политике и праксе и јачање заштите кључних тачака биодиверзитета у Црној Гори	Улцињ	11.11. – 12.11.
Конференција: Глобалне и европске перспективе заштићених подручја у Динаридима	Парови Динарида; МЕОРРС	Подгорица	02.12. – 04.12.

Табела 1: Семинари, радионице и конференције којима су присуствовали запослени у Парку током 2025.

1.3. Јачање финансијских капацитета

У новембру 2025. године Парк природе „Пива“ д.о.о. је Влади Црне Горе доставио **Предлог Одлуке о висини и начину плаћања за коришћење добара Парка природе „Пива“**, а сходно Закону о заштити природе којим је прописано да висину, начин обрачуна и плаћања накнаде за коришћење заштићеног подручја утврђује управљач заштићеног подручја, уз претходну сагласност Владе. Предлог Одлуке поједине накнаде предвиђа на вишем нивоу, одређене нове уводи, а поједине накнаде брише. Као основне измјене предвиђене Предлогом Одлуке издвајамо:

- Повећање накнаде за улазак у Парк природе „Пива“ са 1€ на 2€;
- Повећање накнада за камповање са 2€ на 3€;
- Повећање накнаде за разгледање историјске и природњачке поставке у Кули Лазара Сочице са 1€ на 3€;
- Повећање накнаде за ноћење у Спомен дому у Црквичком Пољу са 10€ на 15€;
- Повећање накнаде за изнајмљивање кајака са 14€ на 18€.

Предлог одлуке садржи и висину накнада за нове садржаје у Парку природе „Пива“ – коришћење електричних бицикала и Виа Феррата „Пива“ стазе.

Постојеће висине накнада донесене су још 2016. године, у периоду проглашења Парка, и до сада нијесу мијењане. Разлог повећања накнада је садржан у инфлаторним кретањима (кумулативна инфлација у периоду 2015–2024. износила је 40,17%) и расту трошкова рада (повећање укупног трошка послодавца за минималну зараду је 110,22% 2025. у односу на 2016.), а има за циљ стабилније финансирање Управљача, као и већа улагања у заштиту природе, одржавање инфраструктуре и промоцију овог краја.

Са друге стране, сматрамо да предложене накнаде и даље не представљају велико оптерећење за туристичку привреду и посјетиоце, чиме се чува приступачност садржаја Парка за све кориснике.

У 2025. години забиљежен је раст прихода од **боравишне таксе** од 67,7%. Иако овај приход представља значајан финансијски потенцијал, он је и даље недовољно искоришћен. Парк је у оквиру својих надлежности предузео мјере за унапређење наплате, али је потребна додатна предузимљивост и подршка са државног нивоа. Овај проблем присутан је у већини црногорских општина, посебно у сјеверном региону.

Нови наплатни пункт на Пивском језеру и заједнички наплатни пункт са НП Дурмитор су допринијели јачању финансијских капацитета Друштва.

Министарство туризма је у 2025. подржало реализацију пројекта Парка природе „Пива“: „Дигитализација – иновација – модернизација“ на Јавном позиву за подношење захтјева за добијање подршке за пројекте из области туризма за 2025. годину, Мјера IIIА – Унапређење понуде у културном, спортско-рекреативном и авантуристичком туризму и дигитализацији. Вриједност пројекта је 21.821,39€, од чега је одобрен износ подршке од **6.565,05€**.

Током 2025. године настављена је реализација **пројекта „Туризам, Адреналин и Рафтинг Авантура v.2 (Т.А.Р.А. V.2)“** који финансира Европска унија у БиХ у оквиру Програма IPA III прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора. Пројекат реализују Општина Плужине и Општина Фоча у сарадњи са партнерима Парком природе „Пива“ и Туристичком организацијом Општине Фоча. Вриједност пројекта је 529.082,53€ од чега ЕУ финансира 447.200,00€. Неповратна подршка кроз пројекат омогућиће набавку опреме и реализацију активности за обогаћивање туристичке понуде, смањујући финансијско оптерећење Друштва.

Од осталих донаторских извора наводимо да је Фидија-инвест д.о.о. је **спонзорисала** Парк природе „Пива“ у износу од 3.000,00€ за организацију манифестације „Пивска прича 2025.“

У сарадњи са Херцегбосанским шумама, Федералним министарством пољопривреде, водопривреде и шумарства, Министарством унутрашњих послова Црне Горе, ЕКО фондом и Општином Плужине, Парк природе „Пива“ је учествовао на 2. позиву за подношење предлога пројекта у оквиру Прекограничног програма Босна и Херцеговина – Црна Гора (IPA III) са пројектом **FORESTLINK - Повезивање заједница и шума за климатску отпорност**. Потенцијална вриједност пројекта је 458.407,50€.

2. Заштита природне и културне баштине

Током 2025. године активности у области заштите природне и културне баштине на простору Парк природе Пива биле су превасходно усмјерене на непосредну, односно физичку заштиту добара, с обзиром на ограничене капацитете за систематски мониторинг и стручни надзор.

Поред очувања постојећег стања и спречавања деградације, посебан акценат стављен је на редован обилазак осјетљивих локалитета, као и на усмјеравање посјетилаца и корисника простора у складу са прописаним режимима заштите. Кроз информисање, постављање сигнализације и непосредну комуникацију на терену настојало се обезбиједити одговорно

коришћење простора и смањење негативних утицаја на природне и културне вриједности Парка.

У 2025. години дата су позитивна мишљења за спровођење сљедећих научних и образовних истраживања у заштићеном подручју Парка природе „Пива“, с обзиром на то да се истраживања обављају на основу дозволе органа управе уз претходно прибављено мишљење управљача заштићеног подручја:

- Консултантска фирма ЕНОВА д.о.о. Сарајево: Израда околишне и друштвене документације за рехабилитацију и изградњу нових дионица трасе пута Брод на Дрини (Фоча) – Хум (Шћепан Поље). Документација укључује израду свеобухватне процјене на животну средину и друштво. Студија укључује анализу тренутног стања животне средине и друштвених рецептора, идентификацију могућих утицаја, те мјере ублажавања истих. Период истраживања (март – јул 2025.);
- Центар за заштиту и проучавање птица: Постављање камера замки у сврху научних истраживања на пројекту „Lynx Montenegro Monitoring 2025“. Такође, сврха истраживања је добијање података о присуству риса, сивог вука, мрког медвједа, дивље мачке, срне, зеца и дивокозе на простору Парка природе „Пива“. Период истраживања (март – децембар 2025.);
- Мсг Раде Ивановић: Научно-образовно истраживања на територији Парка природе „Пива“. Истраживања су усмјерена на дендроклиматологију - утицај савремених климатских процеса на радијални прираст стабала, реконструкција климатских услова у прединструменталном периоду. Истраживање и узорковање је обављено на стаблима црног бора на локалитету кањон Пиве (кањон од села Унач до села Жеично).

2.1. Ливадска станишта и крш

У циљу реинтродукције врсте бјелоглави суп (*Gyps fulvus*) на територији Црне Горе, Центар за заштиту и проучавање птица (ЦЗИП) је покренуо иницијативу за **оснивање хранилишта** на територији Парка. Како се због проблема на терену пројекат није могао реализовати на парцели за коју је Агенција за заштиту животне средине раније дала сагласност, покренут је процес прибављања свих потребних законских и административних дозвола надлежних институција, за оснивање хранилишта на другој локацији у оквиру Парка природе „Пива“. Узимајући у обзир тренутно стање лешинара у Црној Гори, и информацију да се бјелоглави супови као гнијездећа популација помињу последњи пут прије више од педесет година, и податак да је подручје Парка природе „Пива“ на основу сателитских праћења поменуте врсте препознато као потенцијално мјесто за реинтродукцију и битан миграторни коридор, дато је позитивно мишљење за обављање предмених активности у заштићеном подручју Парка природе „Пива“. Постављање контролисаног хранилишта представља и један од битнијих аспеката који се односи на одговарајуће одлагање животињског отпада и самим тим представља ефикасну мјеру за реинтродукцију чиме се осигурава лакша доступност хране. Планирано је да хранилиште функционише током читаве године са константним приливом хране, што ће у будућности зависити од реалних потреба за изношењем. Како се ради о пилот пројекту на локацији неће бити потребе за градњом инфраструктуре за мониторинг (хајдови) већ ће мониторинг бити вршен искључиво уз помоћ камера. По инструкцијама Управе за безбједност хране и фитосанитарне послове, хранилиште ће бити обезбијеђено оградом и електричним чобаницама како би се онемогућио улазак других

животиња унутар ограђеног хранилишта и онемогућило разношење хране ван граница хранилишта.

У јулу 2025. године на подручју Парка природе Пива регистрован је **пожар у селу Брљево**, који је захватио површину од око 7 km². Запослени у Парку активно су учествовали у акцијама гашења пожара, у сарадњи са надлежним службама и локалним становништвом. Након локализације пожара извршени су теренски обиласци, при чему су констатоване евидентне посљедице по укупни биодиверзитет захваћеног подручја.

2.2. Водена станишта

Сходно Уговору између Министарства пољоприврде, шумарства и водопривреде и Спортско-риболовног клуба „Бајо Пивљанин“, рибе и други водени организми у риболовним водама ради обављања спортско – рекреативног риболова које су обухваћене административним границама општине Плужине, су уступљене на коришћење СРК „Бајо Пивљанин“ на период од 6 година (2023-2029). Риболовне воде у општини Плужине су Пивско језеро и ријеке Комарница, Врбница, Тара и Пива.

Током 2025. године остварена је редовна комуникација између Парка природе „Пива“ и СРК Бајо Пивљанин у циљу праћења и контроле активности риболоваца на подручју Парка.

У 2025. години није вршено порибљавање Пивског језера.

НВО Зелена стаза је 2025. реализовала пројекат „Пива да блиста“ у оквиру ког је одржан округли сто „Значај заштите животне средине Пивског језера“, израђене инфо табле са поруком о потреби очувања Пивског језера и израђене мапе Пивског језера са основним информацијама. Парк је логистички подржао реализацију пројекта.

Током љетње туристичке сезоне, ниво Пивског језера био је на задовољавајућем нивоу, што је омогућило адекватну искоришћеност језера у туристичке сврхе. То је допринијело великој посјећености градске плаже од стране туриста и локалног становништва.

2.3. Шумска станишта

Сарадња са Управа за газдовање шумама и ловиштима Црне Горе током 2025. године додатно је унапријеђена, посебно у дијелу координације активности и институционалне комуникације. Сарадња се огледала у размјени података и информација, давању стручних мишљења и сугестија, као и усаглашавању пројектних приједлога који се односе на управљање шумама и ловиштем на простору Парк природе „Пива“. Оваквим приступом доприноси се бољој усклађености мјера газдовања са режимима заштите и циљевима очувања природних вриједности Парка.

Током 2025. године спроведене су редовне активности мониторинга дивљих врста путем камера-замки на подручју Парка природе „Пива“. У оквиру ових активности Центар за заштиту и проучавање птица је, након десет година теренског истраживања и мониторинга помоћу камера-замки широм Црне Горе, а у двогодишњој сарадњи са Парком природе „Пива“, потврдио **присуство риса у Парку природе Пива**. Ово је прво потврђено фотографисање риса након дугог низа година. Налаз се сматра сензационалним и од великог значаја за очување биодиверзитета. Рис (*Lynx lynx*) је највећа дивља мачка Европе и једна од најрјеђих и најугроженијих врста у региону. Ријеч је о строго заштићеној, изразито територијалној и скривитој врсти, чије присуство указује на очувана, функционална

станишта и стабилне екосистеме. Као кровни предатор, рис има кључну улогу у одржавању природне равнотеже. Резултати мониторинга потврђују значај континуираних мјера заштите природе. Евидентирање риса, такође доприноси бољем разумијевању његове распрострањености. Добијени подаци послужиће као основа за даље планирање мјера заштите а мониторинг великих звијери биће настављен и у наредном периоду.

Фотографија 1: Рис (*Lynx*) снимљен у Парку природе Пива 2025. Извор: ЦЗИП

Када је ријеч о **бројном стању дивљачи** и спровођењу мониторинга у Ловишту посебне намјене „Пива“, чије се границе скоро у потпуности поклапају са границама Парка, а којим управља Управа за газдовање шумама и ловиштима Црне Горе, користећи се подацима из Годишњег плана газдовања ловиштем посебне намјене 2025/26, закључује се да утврђено бројно стање дивљачи не прати пројекцију дату у ловној основи у ловној 2025/26 години, па због наведеног бројно стање на почетку ове ловне године остало је на нивоу прошлогодишњег стања.

Према томе, стање популација узгојне дивљачи износи: срна обична 280, дивокоза 658, свиња дивља 125, мрки медвјед 30, зец обични 1.187, јаребица 560. Такође, наводе се и следећа стања популација осталих врста дивљачи: вук 13, јазавац 120, мачка дивља 80, куна бјелица 200, куна златица 120, вјеверица 2.000, лисица 150, велики тетријед 297.

У ловишту посебне намјене „Пива“ пребројавање дивљачи, при изради Годишњег плана, извршено је на следећи начин:

- Бројање зечије дивљачи извршено је на 10% ловне површине, а на плохама величине 100 ha;
- Срнећа дивљач пребројавана је у току зимских мјесеци на јужним и слабије обраслим теренима, док је у крдима;
- Дивокозја дивљач осматрањем у кањонима у току зиме;
- Остала крупна дивљач пребројавана је по траговима, док су за другу осталу дивљач подаци прикупљени на основу праћења и осматрања ловочуварске службе и мјештана.

С обзиром да утврђено бројно стање дивљачи у прољеће 2025. године не прати пројекцију дату у ловној основи за ово ловиште, у ловној 2025/2026 годишњим планом коришћења ловишта није планирано коришћење.

Фотографија 2: Дивља мачка (*Felis silvestris*), мрки медвјед (*Ursus arctos*), дивља свиња (*Sus scrofa*), срна (*Capreolus capreolus*) снимљени у Парку природе „Пива“ 2025.

У Плужинама је у јуну 2025. године одржан састанак представника Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Црне Горе, Ловачког савеза Црне Горе, СРК Бајо Пивљанин и Парк природе Пива, у циљу **координације активности у вези са управљањем популацијом мрког медвједа (*Ursus arctos*)**. Влада Црне Горе у јуну 2024. године донијела План газдовања мрким медвједом, док је у априлу 2025. године усвојен и Акциони план за 2025. годину, са роком важења од 1. априла 2025. до 31. марта 2026. године, којим су дефинисане приоритетне мјере у текућој ловној 2025/26. години. Такође, настављено је учешће надзорника Парк природе Пива у **интервентном тиму** за реаговање у случајевима појаве конфликтних ситуација са мрким медвједом.

У складу са инструкцијама Министарства пољопривреде, шумарства и пољопривреде, Парк природе „Пива“ је 2025. израдио и поставио **информативне табле о станишту мрког медвједа**. На таблама су представљене препоруке о пожељном понашању у станишту медвједа, основне информације о навикама и понашању ове врсте, као и важни контакт бројеви у случају евентуалног инцидента. Табле су постављене на више фреквентних и туристички оптерећених локација у Парку, као и на појединим локацијама ван његових граница, на територији општине Плужине, у циљу превенције конфликтних ситуација и подизања нивоа информисаности јавности.

У периоду 20–21. октобра 2025. године у Плужинама, у организацији Динарско-балканско-пиндске платформе за велике звијери (DiBaPi), одржани су састанци и **обука за чланове Интервентног тима**, уз учешће представника надлежних институција и локалне заједнице са подручја Парка природе „Пива“.

Догађај је реализован у сарадњи са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде Црне Горе, Агенцијом за заштиту животне средине Црне Горе и другим партнерима, а обухватио је размјену искустава са представницима земаља региона, представљање Плана и Акционог плана газдовања мрким медвједом, као и практичну обуку о примјени протокола, коришћењу опреме и мјерама превенције.

У склопу догађаја извршена је донација двије заштитне електричне ограде пчеларима са територије општине Плужине, намијењене за заштиту пчелињака од штета које може проузроковати мрки медвјед.

Према подацима Управе за газдовање шумама и ловиштима Црне Горе – ПЈ Плужине, постављање 84 феромонске клопке 2024. године су прикупиле сса 85.880 јединки великог смрчевог поткорњака и сса 640.200 јединки малог смрчевог поткорњака, што је у 2025. резултирало **смањењем градације поткорњака**.

2.4. Геонаслеђе

Активности планиране Програмом управљања за 2025. годину нијесу реализоване. Разлози за изостанак реализације огледају се у недостатку стручног кадра и ограниченим финансијским средствима, али и у недовољном интересовању истраживача за спровођење теренских и научних активности на овом подручју. У наредном периоду потребно је интензивирати сарадњу са научно-истраживачким институцијама, како би се створили услови за систематску идентификацију, проучавање и валоризацију геонаслеђа на простору Парка.

У извјештајном периоду појачане су активности на **заштити пећине Отеша**, која је у претходним годинама била изложена појачаном притиску посјетилаца. У циљу очувања њених природних вриједности и смањења негативних утицаја, постављена је информативна табла са јасно дефинисаним правилима понашања, као и подацима о врстама које настајују овај локалитет. На табли су представљене врсте птица које користе простор пећине за гнијежђење, и то: Чиопа (*Apus apus*), Велика пиштарка (*Tachymarptis melba*), Сеоска ласта (*Hirundo rustica*), Градска ласта (*Delichon urbicum*) и Ласта литичарка (*Ptyonoprogne rupestris*).

2.5. Културно наслеђе

Парк природе Пива је током извјештајног периода активности у области културне баштине усмјерио на промоцију значајних локалитета, сарадњу са корисницима и управљачима културних добара, као и на теренске обиласке који су реализовани у оквиру редовних активности.

Кроз непосредну комуникацију са локалном заједницом и обилазак стања на терену, праћено је очување културних добара, идентификовани су изазови у њиховој заштити и дефинисане смјернице за даље унапређење презентације и одрживог коришћења културно-историјског наслеђа на простору Парка.

Управа за заштиту културних добара је у 2025. изразила интересовање за обилазак културних добара на територији општине Плужине и потенцијалних објеката чију би заштиту требало иницирати у сарадњи са Парком природе „Пива“. Међутим, до краја 2025. до сарадње није дошло, те се она очекује у будућем периоду како би се културна добра на

простору Парка природе „Пива“ систематски евидентирала, валоризовала и ставила под одговарајући режим заштите.

Тренутно на територији општине Плужине **заштићена непокретна културна добра** су:

I. *Културно добро међународног значаја*

1. Некропола стећака „Грчко гробље“, Заграђе, Шћепан Поље - археолошки локалитет

II. *Културно добро националног значаја*

2. Пивски манастир, Сињац, сакрална архитектура

3. Меморијални комплекс „Дола“

III. *Културно добро локалног значаја*

4. Манастир под Соколом, Заграђе, Шћепан поље, сакрална архитектура

5. Манастир Светог Стефана (Шћепаница) сакрална архитектура

6. Кула Војводе Лазара Сочице на Горанску, фортификациона архитектура

7. Стари рудник на Шћепан Пољу, индустријска архитектура

Кула Лазара Сочице је током цијеле године била доступна посјетиоцима, а регистровано је 456 посјета на основу евиденција продатих улазница за разгледање историјске и природњачке збирке. Највеће интересовање влада од стране организованих група посјетилаца (образовне установе, удружења и сл.)

Општина Плужине је 2025, а уз претходне консултације са Министарством културе и медија, Влади Црне Горе упутила **захтјев за уступање на управљање и коришћење Куле Лазара Сочице**, из разлога што би се на тај начин институционално омогућило трајно и систематско одржавање од стране Општине Плужине, при чему би Општина на годишњем нивоу планирала средства из буџета за ту намјену и чиме би се гарантовала даља валоризација и промоција овог културног добра од локалног значаја. Општина Плужине је изразила спремност да, у сарадњи са Министарством културе и медија, Управом за заштиту културних добара, Народним музејом Црне Горе и Природњачким музејом Црне Горе, обезбиједи континуирану бригу о очувању и опремању објекта, у складу са важећим стандардима заштите. Додатно, обезбиједила би се његова функционална отвореност за посјетиоце, уз афирмацију културно-историјских и природних вриједности кроз развој туристичких и едукативних садржаја. На тај начин Кула Лазара Сочице би, осим што је објекат културне баштине, постала и значајан ресурс за унапређење културног живота, јачање туристичке понуде и развој локалне заједнице.

Парк природе „Пива“ је у 2025. кроз консултативну подршку учествовао у изради **Стратешког плана развоја општине Плужине за период 2026-2030**, између осталог и у дијелу Култура и културно-историјско наслеђе.

Поред материјалне културне баштине, посебна пажња посвећена је очувању **нематеријалних културних добара**, која укључују традиционалну народну пјесму, обичаје и фолклорне елементе који су важан дио идентитета локалне заједнице. Кроз подршку

манифестацијама које афирмишу традицију, као што су сабори народног пјевања, фолклорни фестивали и друге културне манифестације, Парк природе „Пива“ активно доприноси очувању и промоцији нематеријалне баштине.

3. Туризам и подршка локалној заједници

3.1. Управљање туризмом

У оквиру надлежности локалне туристичке организације, Парк природе Пива је у извјештајном периоду континуирано спроводио активности у области туризма, са фокусом на промоцију подручја, координацију туристичких активности и блиску сарадњу са представницима туристичке привреде.

На простору општине Плужине је у 2025. године регистровано је **19.778** туриста који су остварили **32.448** ноћења, чиме је остварен раст од **91,55%** у односу на 2024. годину. Туристи из чак 98 различитих земаља свијета остварили су ноћења у општини Плужине, што додатно потврђује раст међународне препознатљивости дестинације. У поређењу са 2024. годином, туристи из Њемачке преузели су примат у односу на госте из Србије. Страни туристи остварили су 94,46% укупних ноћења, док је удио гостију из Европе износио 85,59%.

Ипак, без намјере да се манипулише подацима, треба нагласити да повећање броја ноћења није искључиво резултат повећане туристичке потражње, већ појачног инспекцијског надзора као и спроведене кампање о обавези пријаве боравка туриста.

р.б.	Држава	Број ноћења
1	Њемачка	3.072
2	Србија	2.874
3	Израел	2.868
4	Француска	2.832
5	Пољска	2.667
6	Црна Гора	1.798
7	Руска Федерација	1.591
8	Холандија	1.578
9	Чешка Република	1.430
10	Велика Британија	1.059
11	Белгија	1.055
12	Мађарска	887
13	Италија	820
14	САД	637
15	Босна и Херцеговина	606
16	Хрватска	569
17	Словачка	536
18	Словенија	489
19	Украјина	480
20	Македонија	415

Табела 2: Број регистрованих ноћења на територији општине по државама у 2025. (првих 20).

Структура броја ноћења по насељима рефлектује све већу оријентацију локалног становништва на бављење туризмом, као и континуирано повећање смјештајних капацитета на територији цијеле општине Плужине. Највећи број ноћења остварен је у Плужинама, које

представљају административни и туристички центар општине, а затим на Шћепан Пољу, центру рафтинг туризма и активности на ријеци Тари.

Значајан број ноћења билеже и Рудинице, Брезна и Недајно, што указује на равномјерније укључивање руралних подручја у туристичку понуду. Остала насеља имају мањи, али стабилан број ноћења, што представља добру основу за даљи развој сеоског, еко и авантуристичког туризма на подручју Парка природе „Пива“ и општине Плужине у цјелини.

Насеље	Број ноћења
Плужине	15.150
Шћепан Поље	7.330
Рудинице	2.159
Брезна	1.839
Недајно	1.017
Горанско	896
Кулићи	748
Стабна	588
Пишче	583
Трса	542
Заборје	452
Боричје	278
Орах	232
Црквичко Поље	222
Мратиње	175
Кнежевићи	81
Безује	43
Брљево	32
Поља Пејовића	28
Дубљевићи	27
Ковачи	26

Табела 3: Број регистрованих ноћења на територији општине Плужине по насељима у 2025.

Упркос значајном расту броја регистрованих ноћења, и даље се процјењује да она чине око 30% стварног броја остварених ноћења на територији општине. Ова процјена није заснована на прецизној методологији, већ на упоредној анализи података о броју ноћења код одређених издаваоца услуга смјештаја, ефектима спровођења казнене политике, доступности смјештаја путем онлајн платформи, као и односу између броја регистрованих лежајева и пријављених ноћења. Ови показатељи указују на постојање значајног потенцијала за унапређење евиденције, формализацију туристичког промета, као и раст имиџа туристичке дестинације и њене препознатљивости.

Прије почетка љетње туристичке сезоне, Парк природе „Пива“ је организовао **састанак са представницима локланих туристичких организација** из Црне Горе у циљу размјене искустава и припреме љетње туристичке сезоне. Састанак је одржан у Кули Лазара Сочице, а састанку су присуствовали представници ЛТО-а Никшића, Даниловграда и Берана.

У извјештајном периоду је донесен **Стратешки план развоја општине Плужине** за период 2026. – 2031. година гдје су дефинисане активности из области туризма, а Парк је приликом израде Предлога био укључен у израду аналитичког дијела, као и предлога планираних мјера.

У 2025. години, Парк природе „Пива“ је спровео **анализу смјештајних капацитета** на територији општине Плужине. С обзиром на динамичност туристичке активности и појаву нових смјештајних објеката, као и регистрацију код различитих надлежних органа, наведени подаци нису коначни. Анализом је евидентирано укупно 318 регистрованих и нерегистрованих смјештајних јединица са 1.576 лежајева, распоређених у 25 различитих насеља. Највећи број капацитета концентрисан је на Шћепан Пољу, затим у Плужинана и Брезнима.

У 2025. Парк природе „Пива“ је реализовао акцију **„Пријави се – законска обавеза“** усмјерену ка страним посјетиоцима у оквиру које су израђени информативни флајери и плакати о законској обавези пријаве боравка од стране станодаваца. Флајери су дистрибуирани на граничном прелазу Шћепан Поље у сарадњи са Граничном полицијом и у инфо центрима и пунктовима Парка. Констатујемо да је акција допринијела повећању регистрованих ноћења уз појачане активности МУП-а и Комуналне полиције и инспекцијске службе општине Плужине.

Сигурност посјетилаца у 2025. години је оцјењена на задовољавајућем нивоу.

3.2. Унапријеђење опште и туристичке инфраструктуре

У сусрет љетњој туристичкој сезони, Парк природе Пива је реализовао редовне активности на уређењу и одржавању инфраструктуре. Извршено је чишћење дионице пута Шћепан Поље – Брштановица, као и уређење и проходност пјешачких стаза, укључујући стазу до Соко града, пјешачку стазу Шћепан Поље – мост на ријеци Пиви, те стазе које воде ка Стабанских језера и Трновачког језера. Поред тога, постављене су нове клупе на одмориштима, а видиковци су редовно одржавани и чишћени, чиме су побољшани услови за боравак посјетилаца и унапријеђен укупни туристички доживљај подручја.

Амбијентална хигијена на простору Парка редовно је одржавана током извјештајног периода, са посебним фокусом на дионицу Шћепан Поље – Плужине у току љетње туристичке сезоне, када је забиљежена појачана фреквенција возила и посјетилаца.

Одржавање чистоће у кањонском дијелу представља све већи изазов, прије свега због интензивнијег саобраћаја и задржавања на бројним стајалиштима поред магистралног пута. На појединим локацијама дугорочно се уочава одлагање већих количина отпада од стране несавјесних посјетилаца, што указује на недовољно развијену еколошку свијест и потребу за додатним превентивним и едукативним мјерама, као и унапређењем система управљања отпадом у најоптерећенијим зонама.

У оквиру обиљежавања Дана Европе, уз подршку Делегације Европске уније кроз пројекат „Општине за ЕУ“, реализована је **акција чишћења у селу Мратиње** у Парку природе „Пива“. У акцији су учествовали запослени у Општини и јавним предузећима уз присуство амбасадорке Италије у Црној Гори Андреине Марселе.

Поводом Европског дана паркова – 2.6.2025, Парк природе „Пива“ је учествовао на шестосатном чишћењу дуж једне од најљепших бициклистичких стаза у Црној Гори - „Тор Trail“ број 4 под називом **„Бескрајни пејзажи“**, која је у захвату општине Плужине од Рудиница до границе са општином Шавник.

Виа ферата Пива, отворена 2024. године, у кратком периоду препозната је као вриједан и атрактиван туристички производ, који доприноси диверзификацији активног туризма на простору Парка. Током 2025. године вршено је њено редовно одржавање, а ниво безбједности корисника оцијењен је као задовољавајући. Ипак, у наредном периоду неопходно је институционално уредити начин коришћења, дефинисати јасна правила, услове приступа и одговорности, како би се дугорочно обезбиједила сигурност посјетилаца и одрживост овог туристичког садржаја. На основу закљученог споразума, Општина Плужине је пренијела виа ферату Пива на управљање и коришћење Парку природе „Пива“.

Објект **школе у Јеринићима** у Парку природе „Пива“ је 2025. је уређен на начин што је постављена нова столарија. Пројекат су реализовали Парк природе „Пива“, Ловачко удружење „Бајо Пивљанин“ и Општина Плужине, а пројекат је финансиран од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Уређење ове врсте представља почетни корак у даљој валоризацији објекта које ће даље бити планирано у будућем плану и програмима управљања.

Валоризација **смјештајних капацитета у Спомен-дому у Црквичком пољу** током 2025. године није била на задовољавајућем нивоу, упркос спроведеним промотивним активностима. Наведено указује на потребу примјене ефикаснијих модела оглашавања, посебно кроз већу заступљеност на онлајн платформама за резервацију и промоцију смјештаја. Током извјештајног периода извршена је модернизација електроинсталација у објекту.

У 2025. спроведене су и активности на уређењу **мале туристичке инфраструктуре** у Плужинама, а у оквиру задатака локалне туристичке организације: постављен оквир за фотографисање, смјерокази ка свјетским градовима, постављена је туристичка мапа Плужина на двије локације (на градској плажи и у близини амфитеатра).

Фотографија 3: Нова мала туристичка инфраструктура у Плужинама постављена 2025.

Министарство туризма је у оквиру Јавног позива за подношење захтјева за добијање подршке за пројекте из области туризма за 2025. годину, Мјера IIIА – Унапређење понуде у културном, спортско-рекреативном и авантуристичком туризму и дигитализацији подржало пројект Парка природе „Пива“: “Дигитализација – иновација – модернизација”. У оквиру пројекта је набављена и инсталирана **интерактивна соларна клупа у Плужинама**. Клупа

омогућава пуњење мобилних телефона путем USB прикључка и бежичног пуњења, емитује Wi-Fi сигнал и приказује податке о датуму, времену, температури и квалитету ваздуха, као и могућност фотографисања. На интерактивном дијелу доступне су информације од значаја за туристичку дестинацију и Парк природе „Пива“, као и основне сервисне информације.

Фотографија 4: Интерактивна соларна клупа у Плужинама постављена 2025.

У оквиру пројекта Т.А.Р.А. 2 припремљен је **план туристичке сигнализације** за локалитете и објекте: улазак у Парк природе Пива, Пивски манстир, брана Мратиње, Плужине као туристичку дестинацију, градску плажу, Храм светог Макарија, спортски центар, паркиралиште у Плужинама, градски парк, авантуристички парк, зграду општине, Центар за културу, Образовни центар, пошту, здравствену станицу, видиковац Бабину греду, видиковац Будањ, стећке на Унчу, Трновачко језеро, Пивско језеро, Стабанска језера и водопад на Врбници. Инсталација знакова туристичке сигнализације биће спроведена у 2026. години.

3.3. Туристичка промоција

Током 2025. године, Парк природе Пива је спроводио активности туристичке промоције кроз више комуникационих канала, са циљем повећања видљивости дестинације и привлачења већег броја посетилаца.

Промоција је реализована путем званичног веб сајта и друштвених мрежа, кроз редовно објављивање информативног и промотивног садржаја, као и кроз плаћене онлајн кампање усмјерене ка циљаним тржиштима. Поред дигиталних активности, извршен је дизајн и дистрибуција штампаног промотивног материјала (флајери, брошуре, мапе), који је коришћен у инфо центрима, на граничним прелазима и током различитих туристичких и промотивних догађаја.

У оквиру активности туристичке промоције у 2025. години, Парк природе Пива је реализовао и медијску промоцију кроз гостовања представника Парка у телевизијским и радио емисијама, као и кроз објављивање новинских чланака и прилога у штампаним и електронским медијима.

Национална туристичка организација Црне Горе реализовала је **студијску посјету новинара из Белгије** у септембру 2025, са циљем промоције Црне Горе на белгијском тржишту и јачања присуства наше земље у релевантним медијима са овог тржишта. Током

боравка, група новинара имала је прилику да упозна различите аспекте туристичке понуде општине Плужине.

У 2025. Парк је учествовао у реализацији пројекта **Montenegro North Map** у оквиру којег ће бити израђена мапа која ће презентовати све најважније туристичке атракције, с циљем додатне промоције сјевера Црне Горе као аутентичне и атрактивне дестинације.

Парк природе „Пива“ је у 2025. учествовао на **46. Међународном сајму туризма у Београду**, одржаном од 20. до 23. фебруара 2025. године, у оквиру пројекта Т.А.Р.А. 2, заједно са ТО Фоча.

Такође, Парк природе „Пива“ је самостално учествовао и на **25. Међународном сајму туризма у Нишу**, одржаном од 4. до 6. априла 2025. године.

У 2025. Парк је учествовао у организацији следећих манифестација и догађаја:

- Манифестација **„Пивска прича“** организована је по пети пут. У оквиру програма за 2025. годину, наступили су извођачи: Гула & Катапулт, Бресквица, Наташа Беквалац, Мирза Селимовић, Исак Шабановић, Жељко Бебек, Тропико бенд, Јелена Розга и Драгана Мирковић. Посјета се оцјењује као највећа до сада, према процјенама на 6 концерата је било присутно око 13.000 посјетилаца;
- Хуманитарни концерт Тијане Вучетић;
- Манифестација **„Земљом Херцеговом“** организована је по други пут са културно-историјском тематиком и циљем очувања наслеђа овог краја;
- Свечана академија **„50 година од потопа Пиве“** окупила је становнике Пиве који су напустили потопљени дио Пиве због изградње ХЕ Мратиње уз програм његовања културе сјећања и упоредне анализе након 50 година;
- **Његошев час** – обиљежавање црногорског празника културе;
- **Божји базар** – концерт Неде Украден са хуманитарном акцијом;
- **Васкршњи базар** – концерт ОК бенда са хуманитарном акцијом;
- **CF MotoADV Summit** окупио је љубитеље мото авантура из региона и шире, нудећи им три асфалтне и три off-road туре, курс прве помоћи и курс безбједне вожње.

Од априла до новембра 2025. године, у просторијама Парка природе „Пива“ у Плужинама функционисао је **инфо центар** са сувенирницом, који је служио као важна тачка за информисање и пружање услуга туристима. Запослени су били на располагању посјетиоцима, пружајући им потребне сервисне информације о туристичкој понуди, активностима и значајним локалитетима, а такође је вршена и пријава боравка. Поред тога, важну улогу у комуникацији са туристима имали су и запослени на наплатним пунктовима, који су такође доприносили бољем информисању и усмјеравању посетилаца.

3.4. Сарадња са локалном заједницом

Парк природе Пива је и током 2025. године остваривао континуирану сарадњу са локалном заједницом, са циљем унапређења туристичке понуде, боље информисаности становништва и јачања партнерских односа.

Активности су обухватале промоцију локалних туристичких услуга и производа, пружање консултативне подршке станодавцима и другим пружаоцима услуга, као и помоћ у

поступцима регистрације и пријаве боравка гостију. Посебна пажња посвећена је информисању о законским обавезама, процедурама и могућностима за унапређење квалитета услуга.

Запослени у Парку су, кроз редовну комуникацију на терену и у инфо центрима, усмјеравали посјетиоце ка регистрованим пружаоцима услуга, давали информације о туристичким садржајима и доприносили бољој координацији између локалне управе, туристичке привреде и надлежних институција. На овај начин јачана је улога Парка као посредника и подршке одрживом развоју локалне заједнице.

Током године, Парк је подржао организацију значајних локалних спортских, културних и хунатинарних догађаја, као и локалне спортске клубове, удружења и организације, умјентике, и то:

- Турнир у баскету 3x3 у организацији КК „Пива баскет“;
- Традиционални Илиндански сабор на Трси;
- Сабор традиционалног изворног пјевања „Запјевајмо, сачувајмо обичаје старе“ у организацији Центра за културу Плужине и Гусларског друштва „Лазар Социца“;
- Трећи сабор изворног пјевања са простора Црне Горе и Херцеговине у организацији АПД „Свети Сава“;
- Меморијални фестивал фолклора „Слађан Слађо Тијанић“;
- Ученике ЈУ Образовног центра Плужине у реализацији матурске екскурзије и матурске вечери;
- Учешће КМФ „Бајо Пивљанин“ из Плужина у квалификацијама за Футстол лигу шампиона.
- Еколошко удружења младих „Зелени центар“ за развој апликације „Змије Црне Горе“;
- Одржавање голманског кампа „Пантер“ у Плужинама;
- Куп Ловачког савеза Црне Горе у ловном стрелаштву – ГП Пива 2025. куп „Блажо Тадић“;
- Ходочашће Фоча – Манастир Заграђе;
- Изградњу спомен-комплекса Бају Николићу Пивљанину;
- Снимање cover спота традиционалне пјесме „Чобанине лијепа ђевојко“;
- Излет за ученике ЈУ Образовног центра за потребе реализације пројекта E-twinning.

У сарадњи са Планинарским клубом „Биоч“ организован је **планинарски поход Пријевор – Трновачко језеро – Мратиње**.

У сарадњи са Планинарским клубом „Пива“ организован је **традиционални планинарски успон на Пруташ** поводом Дана Општине Плужине.

Додатно, Парк је учествовао у раду социо-економског савјета Националног парка Дурмитор, у циљу јачању сарадње управљача заштићених подручја и могућности оснивања социо-економског савјета за Парк природе „Пива“.

Посјете заштићеном подручју у 2025. години

У 2025. години регистровано је **40.074** посјета Парку природе „Пива“ на основу евиденције продатих улазница за улазак у заштићено подручје, што представља раст од **30,39%** у односу на 2024. годину.

мјесто наплате	Број посјета		% раста/пада
	2024.	2025.	
Шћепан Поље	21.169	18.527	-12,48%
Трновачко језеро	4.955	4.672	-5,71%
Стабанка језера	900	902	+0,22%
Мратиње	1.100	1.530	+39,09%
Црквичко Поље	97	87	-10,30%
Виа ферата Пива	-	482	-
Инфо центар	-	21	-
Пивско језеро	-	6.807	-
Недајно	2.512	7.046	+180,49%
Укупно:	30.733	40.074	+30,39%

Табела 4: Број посјетилаца Парка природе „Пива“ 2024. и 2025. по мјесту евиденције

Како је евидентно из приложених података, раст броја посјета у 2025. у односу на 2024. је присутан због отварања новог наплатног пункта на Пивском језеру и заједничке наплате уласка у НП Дурмитор и ПП Пива на интегрисаном наплатном пункту у Сушици, док је на наплатном пункту на Шћепан Пољу на коме се биљежи највећи број посјета, забиљежен пад од 12,48%. У сваком случају, истиче се спремност Управљача да се број стварних посјета евидентира у мјери могућег, уз истовремено искоришћавање финансијског потенцијала, у складу са законом.

Такође, број посјета из 2025. је премашио 2019. годину која се најчешће узима за репер прије почетка пандемије корона вируса. За 10 година од проглашења заштићеног подручја, евидентирано је 298.779 посјета.

Графикон 1: Број посјета Парку природе „Пива“ 2016-2025.

Финансијски извјештај за 2025. годину

ПРИХОДИ	327.268,60
Трансфер оснивача	159.997,75
Донације	9.565,05
Боравишна такса	21.815,13
Члански допринос	2.790,00
Накнаде од коришћење заштићеног подручја - Тара	64.595,89
Накнаде од коришћење заштићеног подручја - Трновачко језеро	5.586,40
Накнаде од коришћење заштићеног подручја - Мратиње	3.580,34
Накнаде од коришћење заштићеног подручја - Стабанска језера	775,51
Накнаде од коришћење заштићеног подручја - Спомен дом Црквичко Поље	2.435,45
Накнаде од коришћење заштићеног подручја - Недајно	5.823,14
Накнаде за угоститељске, продајне, смјештајне и инфраструктурне објекте	23.669,42
Накнада за разгледање историјске и природњачке поставке у Кули Лазара Сочице, приход од продаје сувенира	1.795,87
Накнада за коришћење заштићеног подручја - Пивско језеро, издавање кајака	10.214,03
Приход од продаје сувенира и изнајмљивања бицикала	4.628,68
Накнаде за коришћење Виа Ферате	4.766,94
Приход од имовине	5.220,19
Камате	8,81
РАСХОДИ	300.671,63
Нето плате	84.065,65
ПИО на терет запослених	9.649,62
Порез на доходак физичких лица	2.900,63
Осигурање у случају незапослености на терет запослених	482,45
Доприноси на терет послодавца	868,47
Прирез	376,82
Дневнице за службена путовања	2.886,89
Помоћ запосленим по колективном уговору	4.790,00
Нето зимница	4.050,00
Трошкови телефона за запослене	970,00
Нето уговори о привременим и повременим пословима	36.985,80
Нето уговори о дјелу	25.740,00
Порез и доприноси на уговоре	11.035,89
Прирез на уговоре	678,56
Набавка сувенира	2.756,46
Трошкови опреме за запослене	659,03
Трошкови одржавања инфраструктуре парка	1.990,00
Одржавање објеката	4.141,60
Алат за рад	2.647,88
Потрошни материјал	112,51
Канцеларијски материјал	446,55
Материјал за одржавање хигијене	509,62
Редовни сервис, регистрација и гуме за службена возила	955,24
Одржавање и поправка возила	1.939,23
Трошкови непроизводних услуга	76,23

Трошкови електричне енергије	1.332,23
Гориво и мазиво	5.543,47
Трошкови фиксне и мобилне телефоније и интернета	1.099,30
Трошкови рекламе и промотивних активности	2.458,69
Трошкови штампе и дизајна флајера, брошура, инфо летака и улазница	3.923,17
Одржавање сајта	1.200,00
Закуп домена	183,21
Трошкови репрезентације	3.960,30
Трошкови манифестација	33.219,50
Осигурање запослених, посјетилаца и имовине	1.722,02
Трошкови платног промета	654,58
Чланарине	500,00
Таксе	45,20
Комуналне услуге	405,22
Одржавање софтвера, компјутера и каса	899,00
Судски трошкови	450,00
Боравишна такса	225,50
Трошкови донација, спонзорстава и помоћи	12.939,67
Трошкови закупа	5.371,92
Набавка мобилијара	22.080,00
Компјутерска опрема	743,52

Сходно Закону о рачуноводству, Парк сачињава и подноси финансијске извјештаје који одражавају стварно стање имовине, обавеза, прихода и расхода.

У предметном извјештају приходи су приказани без урачунатог ПДВ-а. По основу разлике између улазног и излазног ПДВ-а, Парк је за 2025. годину уплатио 17.971,23 €.

Закључак

У 2025. години обиљежено је 10 година од проглашења Парка природе „Пива“ и истовремено је означен крај петогодишњег планског периода. У извјештајном периоду, план управљања реализован је у складу са постојећим капацитетима, с нагласком на очување биодиверзитета. Парк је наставио да води бригу о локалној заједници и развоју одрживог туризма, промовишући природне и културне вриједности без масовног оптерећења простора и уз рационално коришћење природних ресурса.

Студија ревизије Парка представља важну прекретницу и отвара нове перспективе за даљи развој и унапређење управљања. Доношење новог петогодишњег плана одложено је због динамике усвајања Студије и Одлуке о проглашењу. Такође, очекује да ће усвајање нове Одлуке о висини и начину плаћања накнада значајно ојачати финансијске капацитете Парка, као и његов људски и институционални потенцијал.

Управљач је у извјештајном периоду уложио максималне напоре, остварујући значајне резултате који Парку природе „Пива“ пружају репутацију примјера добре праксе за постојећа заштићена подручја и стварају основу за будуће активности на заштити природе и развоју одрживог туризма.

Број: 01- 110

Плужине, 27. Фебруар 2026. године

извршни директор,
Иван Додеровић
Ivan Doderović

